

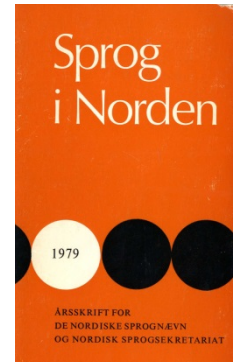
Sprog i Norden

Titel: Samarbejde mellem modersmållærerforeningerne i Norden

Forfatter: Lise Ettrup og Inger Madsen

Kilde: Sprog i Norden, 1979, s. 91-96

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Dansk Sprognævn

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Samarbejde mellem modersmålslærerforeningerne i Norden

Af Lise Ettrup og Inger Madsen

Præsentation af modersmålslærerforeningerne

Det er næppe noget enestående for de nordiske skolesystemer, at modersmålet anses for et af skolens vigtigste — hvis ikke *det* vigtigste — fag.

I alle de nordiske lande har modersmålslærerne stiftet faglige foreninger, og det er bl.a. samarbejdet mellem disse, der er væsentligt i denne sammenhæng. Følgende foreninger har gennem de sidste 5 år opbygget et inspirerende og godt samarbejde.

Svensklärföreningen blev stiftet 1912 og var oprindelig en forening, hvis medlemmer udelukkende var akademikere. Siden — og specielt inden for de sidste år — er foreningens medlemmer kommet fra alle skoleområder. I Finland drejer det sig dels om *Svenska Modersmålslärares förening*, der blev stiftet 1957, dels om *Äidinkielen opettajain liitto* (den finske modersmålslærerforening). I det nordiske samarbejde deltager også *Suomen Ruotsinopettajat r.y.*, (Svensklärarna i Finland r.f.). Islands modersmålslærerforening hedder *Samtök Móðurmálskennara*. Den blev stiftet for få år siden, og det samme var tilfældet med *Landslaget for norskundervisning* (LNU), som efter reelt et have fungeret et stykke tid, officielt blev stiftet 19. februar 1977. *Dansklærerforeningen* er den ældste, stiftet i 1885, også den i det første halve århundrede (mindst) en ren akademikerforening, men nu i mange år en forening med medlemmer fra alle skoleområder.

Foreningernes virke og størrelse kan nok variere fra land til land, men fælles for alle er et ønske om at styrke modersmålsundervisningen på alle uddannelsens stadier. Ud fra den bestræbelse udgiver flere af foreningerne tidsskrifter, bøger til undervisningsbrug, arrangerer kurser og seminarer, deltager i

den løbende debat om fagets stilling og forsøger at påvirke myndighederne, så vitale interesser i modersmålsundervisningen styrkes og sikres.

Hvad er NORDSPRÅK?

Repræsentanter fra de ovennævnte foreninger har i de sidste par år udgjort en arbejdsgruppe, NORDSPRÅK, som regelmæssigt har holdt møder i Norge, Sverige, Danmark og Finland. Fra Danmark, Sverige og Norge har deltaget ca. 10 (4—3—3), fra Finland 2 og fra Island 1.

Udvalgets overordnede mål er med forskellige konkrete foranstaltninger at virke for en forbedret nabosprogsundervisning på alle uddannelsestrin. I konsekvens heraf er der blevet planlagt og gennemført tre nordiske sommerkurser for modersmålslærere, besluttet en række fælles nordiske udgivelser, samarbejdet ved at skrive i hinandens tidsskrifter; endvidere har man drøftet nabosprogsundervisningens problematik både med hensyn til motivation, metodik, materialer og læreruddannelse.

Starten på samarbejdet — Triangelkontakt

Men forud for etableringen af et så solidt samarbejde var gået mange års overvejelser og forsøg på at udbygge mere tilfældige kontakter. I februar 1974 mødtes repræsentanter fra Dansk-lærerforeningens og Svenskläraryörelsen i Stockholm. På dette møde orienterede vi hinanden om, hvilken status nabosprogsundervisningen havde i de to lande — fra grundskole til universitet, og vi konstaterede forskelle i læseplanskrav, men i virkeligheden fælles problemer omkring metodik, materialer og lærernes uddannelse/videreuddannelse. I Sverige var der på det tidspunkt planer om at forringe læreruddannelsen i dansk og norsk på universitetet, idet tanken var, at de studerende skulle kunne bortvælge det ene af nabosprogene. Den resolution, vi vedtog og udsendte, var måske medvirkende til, at begge nabosprog dog blev obligatoriske.

Mødet i Stockholm gjorde det klart, at hvis man i Dansk-lærerforeningen og Svenskläraryörelsen for alvor ønskede

at forsøge at ændre de bestående forhold, så var et samarbejde om de fælles problemer måske en af vejene.

I Svenskläraryöreningen indhentede man tilsagn om støtte — økonomisk og administrativ — fra Lärarhögskolan i Linköping, Fortbildningsavdelningen. Herefter, og det vil sige fra foråret 1975, mødtes repræsentanter fra de to foreningers bestyrelser samt norske kolleger fra Norsk Lektorlag (Landslaget for norskundervisning var endnu ikke stiftet) over halvandet år til en lang række arbejds møder, hvis oprindelige mål var at forsøge at komme til bunds i årsagerne til den dårlige, ofte hændende nabosprogsundervisning og se på, om man ved at udarbejde et letlæst, lettilgængeligt hæfte for læreren med *metodiske tips* og *praktiske råd* kunne få fat i en ende af problemerne.

Ved disse arbejds møder deltog også Sveriges Radios undervisningsafdeling, der sammenlignet med Danmarks og Norges Radio har et stort, spændende og differentieret undervisningstilbud på dette område. Hæftet, Triangelkontakt I, udkom i slutningen af 1975 i Linköpings grønne serie.

I indlednings- og debatafsnittene prøvede vi at give nogle begrundelser for, at det ikke bare er nyttigt, men også nødvendigt for de individuelt set små, men samlet set store nordiske sprog at arbejde sammen. Efter at have undersøgt læseplaner, metodik og materiale vedrørende nabosprog, indså vi, at der ikke gives tidssvarende motiveringer for lærere og elever i formålsparagrafferne. Vi måtte diskutere os frem til nogle brugbare formål, og de nedenstående forekom os de vigtigste:

1. Fælles demokratisk, kulturel og social udvikling.
2. De øgede kontaktmuligheder — spændende fra den turist-rejsende til den arbejdssøgendes behov.
3. Den rigere adgang til at udnytte hinandens ressourcer inden for medierne: tv, film og bøger, herunder en lang række publikationer fra undervisningsmaterialer både til modersmål og andre fag, over faglitteratur på højere niveauer til skønlitteratur på de tre sprog.

Disse tre formål udelukker ikke hinanden. Det fælles overordnede er sprogene, som bygger bro — også over forskelle i

holdninger, over særstandpunkter.

Det helt enestående i de nordiske folks situation er det privilegium, at man over konferencebordet, som turister, ved små eller store møder kan tale sammen, diskutere på "dialekt". Til denne kommunikationsmulighed kommer så de udenlandske myter om Norden som ét område med fælles holdning til og synspunkter om mangt og meget, en forestilling, der af de nordiske folk kan udnyttes til at styrke vores røst i international sammenhæng.

Ud fra disse overvejelser valgte vi i første omgang at henvende os til *læreren* og søgte i Triangelkontakt at imødekomme nogle af de behov, vi følte, han måtte have. Da dette projekt så ud til at svulme meget, besluttede vi at lave endnu en bog — en tekstsamling for teenage-eleven med nogle af de tekster, som vi skønnede, denne aldersgruppe ville synes om. Triangelkontakt, tekstdelen, udkom i slutningen af 1976 i et samarbejde mellem Gyldendal i Danmark og Liber i Sverige.

Kontakt med kultursekretariatet — henvendelse till Nordisk Råds kulturudvalg

Linköping-projektets gode samarbejdsresultater havde givet os mod til at fortsætte, idet vi nu var blevet fortrolige med problemerne. Vi mente og mener, at de overordnede mål for samarbejdet måtte være:

1. Indseende med og mulighed for påvirkning i forbindelse med læseplaner med henblik på bl.a. at skabe ensartethed i krav og formål.
2. Lærerefteruddannelse i nabosprog.
3. Sommermøder med henblik på at skabe interesse, faglige kontakter mellem nordiske lærere og mulighed for at stifte bekendtskab med nordiske forfattere og deres produktion.

For at understrege det nødvendige i vore forehavender og for at skaffe økonomisk bistand henvendte vi os, som naturligt er, til Sekretariatet for nordisk kulturelt samarbejde og orienterede om de resultater, vi havde bag os, og de planer, vi havde

fremover. Henvendelsen resulterede blandt andet i, at repræsentanter for vores nordiske gruppe kom med i sekretariatets nabosprogsprojekt og således var med ved udarbejdelsen af rapporten *Våra grannspråk*. Derudover har vi opnået økonomisk støtte ved de to første sommerkurser (Kungälv 1977 og Rauland 1978) samt til det kommende i Island sommeren 1979. Det er Nordisk Kulturfond, der alle tre gange har gjort det muligt for os at gennemføre disse kurser, hvis succes tydeligt viser, at der både er interesse og behov for nordisk kontakt mellem lærerne.

Men hvis en større kreds af lærere skal motiveres for at turde gå i gang med nabosprogsundervisningen, så må en egentlig efteruddannelse sættes i gang. De enkelte foreninger har hverken økonomisk eller personmæssig kapacitet til at klare dette alene, og derfor rettede vi allerede i december 1976 henvendelse till Nordisk Råds kulturudvalg og stillede to forslag. For det første, at der blev nedsat en permanent arbejdsgruppe, som konstant skulle holde sig informeret om nabosprogenes status inden for de forskellige undervisningsområder samt tage forskellige initiativer vedrørende materialefremstilling, metodik osv. For det andet, at der blev bevilget penge til en løbende efteruddannelse af nabosproglærerne.

I april 1977 fik vi foreløbig afslag på det første ønske, idet man henviste til det kommende nordiske sprogsekretariat, som netop ville få disse arbejdsområder under sig. Kulturudvalget gav imidlertid i sit svar udtryk for sin tilslutning til forslaget om efteruddannelsen og oplyste, at vore skrivelser var blevet videresendt til Nordisk Ministerråds sekretariat.

Endelig kan nævnes, at vi inden for det sidste år har haft et møde med en repræsentant for det nordiske sprogsekretariat. Efter gensidig orientering aftaltes et arbejds møde til september mellem sprogsekretariatet og vort nordiske udvalg.

Status for samarbejdet mellem modersmålslærerforeningerne

Således står sagerne nu.

Af ovenstående redegørelse fremgår det, at vi på de mange arbejds møder fra 1977 og til i dag har optrådt som et selv-

bestaltet udvalg, der arbejder med en række af de opgaver, som vi har søgt Nordisk Råd om økonomisk støtte til.

Vi har måttet søge penge til hvert møde, men de enkelte foreningskasser har måttet dække en stor del af udgifterne. Det har i visse tilfælde forhindret islandsk deltagelse, og det beklager vi meget. Vi har på disse møder i stigende grad oplevet, hvor væsentligt det er at få etableret et samarbejde mellem nordiske lærere — først og fremmest for at få sikret en bedre nabosprogsundervisning, men også for at virkeliggøre den store inspirationsmulighed, der ligger i at drøfte fællesproblemer, belyst ved forskellig nordisk synsvinkel. Og det er egentlig en af de mest spændende erfaringer, man drager af vedvarende nordisk samarbejde. Vi er så forskellige, at det bliver perspektivrigt på en igangsættende måde at arbejde sammen — alt imens man kan tale sit eget sprog.

Vort samarbejde har udviklet sig fra i starten mest at dreje sig om nabosprogsundervisning i Norge, Danmark og Sverige, men nu omfatter det også generelle pædagogiske og faglige problemer.

I forbindelse med eventuelle nye læseplaner i det enkelte land, inddrager vi de øvrige nordiske lande med henblik på støtte og inspiration.

På udgivelsesområdet har vi konkrete planer om en fælles debatbog om modersmålenes indhold og forhold til andre fag. En diskussion heraf er blevet nødvendiggjort af de sidste års voksende ønske om tværfagligt samarbejde og mulige fagintegration. Endvidere har vi aftalt at udgive en bog om nordiske folkeeventyr, og længst fremme er et projekt om tegneserier med et forfatterteam fra Danmark, Norge og Sverige.

Med denne artikel har vi gerne villet informere om vort arbejde, fordi vi synes, vi har opnået noget, men samtidig også håber at vinde yderligere forståelse for det. Vi er ikke interesserede i, at dette arbejde dør ud, når de mennesker, der tilfældigvis sidder i bestyrelserne rundt omkring i Norden og brænder for sagen, forlader deres bestyrelser. Derfor må vi støttes i vore ønsker om at skabe fastere aftaler om og rammer for vores samarbejde.